

У миропільському музеї відкрито меморіальний стенд, присвячений герою України Олексію Месю

Наталка Рисіч

29 квітня 2025 року історико-краєзнавчий музей Мирополя організував захід із вшанування пам'яті українського пілота, полковника Військово-повітряних сил України, героя України Олексія Сергійовича Месю.

Для участі у заході були запрошені рідні та близькі Олексія Месю: його мама Оксана Василівна, сестра Дарина, дідусь Василь Лаврентійович та бабуса Лариса Павлівна Дацюки. Жителям громади, особливо підростаючому поколінню та молоді, надзвичайно важливо знати і розуміти, що в Україні пам'ятають про кожного, хто цінно свого здоров'я та життя дав нам можливість жити, навчатися, працювати на рідній землі.

«Мунфіш» і «Джус» – позивні двох офіцерів-льотчиків, про яких в Україні чули і знали багато людей. Фактично і по суті вся Україна стежила, спостерігала і безумовно чекала появи

когорти бойових пілотів, які проходити за кордоном прищвиджену перепідготовку з експлуатації сучасних літаків-винишувачів F-16. Мало хто знав, що найкращим серед українських військових «асів» був якраз тоді ще підполковник Олексій Месь. Ще менше людей в Україні знали, що життєвий шлях Олексія Месю тісно пов'язаний із Житомирщиною. Якщо ще конкретніше – із Мирополем. Тут проживав його дідусь Василь Лаврентійович Дацюк, тут народилася його мама Оксана Василівна, тут проминуло багато днів його дитинства, а вже у дорослому житті Олексій Месь завжди знаходив час (хоча б на кілька годин) завітати до гостинної господині своїх найближчих людей.

Втім, у Мирополі навіть вже у грізні часи з

початку повномасштабного вторгнення росіян в Україну мало хто знав, що у середовищі найкращих військових пілотів ВПС ЗСУ є і наш земляк. Та й навряд чи всі миропільчани могли знати, що коли над столицею, під час промови Президента, пролітали такі бажані і довгоочікувані в Україні перші літаки F-16 – за штурвалом одного з них був пілот, життя якого безпосередньо пов'язане з Мирополем. І коли наприкінці серпня 2024 року пролунала страшна звістка про загибель пілота F-16 у авіакатастрофі під час відбиття однієї з наймасованіших повітряних атак росії, більшість українців не здогадувались, що ця біда перетворилася ще й на особисту трагедію родини нашого славного земляка – миропільчанина

Василя Лаврентійовича Дацюка. Адже тоді, у небі над українським полем, загинув його внук Олексій.

Захід з нагоди відкриття інформаційного стенду про льотчика-героя став помітною подією у житті не лише Мирополя та миропільчан. У музеї, який

Говорити – це добре,
а ще краще – почути
і зрозуміти

с. 2

Складний і водночас цікавий
«юридичний компас»

с. 4

У Франківську краще,
ніж в Ужгороді! А як же –
у рідному Житомирі?

с. 5

у своєму новому статусі комунальної установи робить лише перші кроки, з'явилася перспектива започаткування традиції відкриття більших або менших стендів з інформацією про героїв-миропільчан, які народилися і пішли захищати Україну саме звідси – із Миропільської громади. Для тих, хто не був у Миропільському історико-краєзнавчому музеї, зауважимо, що створення

інформаційного стенду, присвяченого герою України О. С. Месю, базувалося на інформації з відкритих джерел, здебільшого це спогади рідних та близьких пілота. І без краплини пафосу розуміємо, що його доля – це дійсно нестримний, впевнений зліт, який переріс у вічність...

Вічна пам'ять Олексію Месю і всім героям, що віддали життя за незалежність України.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 76001

Підтримай свободу слова!

ПЕРЕДПЛАТИТИ

на 1 місяць - 30,00 грн,
на 3 місяці - 90,00 грн,
на 6 місяців - 180,00 грн

У найближчому поштовому відділенні!

СПОДОБАЛАСЬ
ГАЗЕТА?

Говорити – це добре, а ще краще – почути і зрозуміти

Віктор Радчук

Ми вкотре і знову будемо говорити про ліцей. Про той ліцей академічного профілю, який Романівська селищна рада має утворити і який розпочне свою роботу із 1 вересня 2027 року.

Йдеться про навчальний заклад, у якому навчатимуться ліцейсти 10, 11 і 12 класів. Навчання проходитиме за чотирма профілями, і в кожному класі певного профілю має бути 24-26 учнів. Підкреслимо, що навчатися у ліцей академічного профілю зможуть випускники 9-го класу, які весною чи влітку 2027 року пройдуть державну атестацію (тестування), і лише відповідний рівень (високий) успішності надасть змогу навчатися у 10-му класі ліцею вже академічного профілю. Ті випускники, які не матимуть належних знань і не покажуть належного рівня освітньої підготовки, до академічного ліцею, звісно ж, не потраплять, а продовжать навчання у ліцеях професійного профілю або ж у технікумах (коледжах). Це, так би мовити, висхідні умови для початку навчання у ліцей академічного профілю. Сам ліцей має перебувати в окремому типовому шкільному приміщенні зі спортзалом, їдальнею (харчоблоком), укриттям, спеціалізованими навчальними кабінетами та лабораторіями.

Тепер щодо конкретної ситуації у Романівській селищній раді станом на тепер. У 2021 році Романівська селищна рада проголосувала за те, аби профільний ліцей академічного типу облаштувати у селі Романівці. Звісно ж, розуміючи високі і в чомусь навіть категоричні вимоги законодавця щодо умов навчання у ліцей академічного профілю, очевидність появи такого ліцею у Романові була сумнівною або ж навіть авантюрною. Адже усіх дітей, від початкових класів аж до ліцейного рівня (10, 11 і 12 класів) приміщення нинішнього Романівського ліцею № 1 не зможе прийняти за жодних обставин і бажань будь-якого реформатора від освіти. Тим паче, що вимога відокремленого перебування початкової школи і ліцейстів академічного профілю сама по собі закреслює навіть теоретично-гіпотетичну можливість створення (вселення) ліцею академічного профілю у корпусах нинішнього Романівського ліцею №1.

Натомість у Романівському ліцейі № 2 (село Романівка) усі потенційні передумови для створення академічного ліцею вже сьогодні є. Потенціал приміщення дозволяє навчатися одразу 300 ліцейстам (по 100 на кожній паралелі 10-х, 11-х та 12-х класів). Логістично Романівка розташована у досить зручному місці, і доведення ліцейстів у межах 30-ти кілометрів дозволить залучити до навчання дітей із великої округи. Водночас початкова школа і гімназіяні класи із Романівки можуть навчатися у приміщенні нинішнього Врублівського ліцею, який стане гімназією. Хтось каже, що першачків-шестиліток буде неймовірно важко доставляти із Романівки до Врублівки, але це ж очевидна неправда.

Що ще бентежить жителів (в основному батьківську громаду) селища Романів? Щонайперше і на загал те, що Романів перетвориться на типове село. Це у разі, коли ліцей академічного профілю буде не у центрі громади (у Романові), а у селі Романівці. Ще один аргумент, так би мовити, «другого порядку»: у майбутньому ліцей академічного профілю буде найбільше випускників саме Романівського ліцею № 1, а це начебто мало б визначати територіальну прив'язку академічного ліцею саме до Романова. З

Джерело фото: Твій Романів

цим можна було б погодитись, якби... Якби у Романові знайти окреме приміщення на 300 осіб із укриттям, спортзалом і хоча б невеликою їдальнею. Звучать голоси, що можна збудувати такий комплекс за ці два роки, що лишилися до осені 2027 року. Але ті «голоси» сором'язливо мовчать, що грошей для такого будівництва, хоча б 100 мільйонів гривень(!), у Романові немає. І держава не в змозі таких коштів хоча б позичити. Щодо дітей, які як майбутні ліцейсти будуть їздити із Романова до Романівки, то тут нічого незвичайного немає. Від слова «взагалі». Так, у Романові навчається багато дітей у спеціалізованих класах за проектами «розумників», де діти досягають гарних результатів. Але ж ніхто не каже, що село Романівка ледь не автоматично знизить, звузить чи зменшить шанси і можливості таких учнів вже у межах ліцею академічного профілю. Тут якраз все залежить від складу педагогів, лаборантів, працівників майбутнього ліцею академічного профілю. Сьогодні, коли лунають патетично-мітингові пристрасні стосовно місця розташування майбутнього академічного ліцею, на другий план відсувається дуже важливе питання підбору кандидатури майбутнього керівника цього навчального закладу. Досі директора навчального закладу із критеріями та вимогами, які поставити перед майбутнім менеджером ліцею академічного профілю, у Романові не було. Ось про що варто подумати, бо саме постать керівника майбутнього ліцею може стати визначальною обставиною для налагодження його роботи. А стосовно висловів та фраз на кшталт того, що Романів може стати селом, то романівчани чомусь забули про подію двадцятирічної давності, коли у Романові тихо зникнув колись ушлюблений на всю країну Романівський склозавод. Ось тоді треба було волати, кричати і щось реально робити, аби село не стало ближчим. Втім, і сьогодні у Романова є шанси стати осередком і центром потужної громади, яка має чимдуж розвиватися. І прояви такого розвитку мають відчуватися не лише у Романові, але й у Биківці, Камени, Хижинцях, Соболевці, Великій Козарі, Межиріччі, Прутівці та у Жовтому Броді.

Стосовно громадських слухань, які стали каменем спотикання і формальною підставою для судового рішення щодо сумнівності висновків Романівської селищної ради зразка літа 2021 року. Суд в жодному разі не заперечив можливості створення ліцею академічного профілю у селі Романівка, як це дехто розповідає, користуючись каналами інформаційної агенції ОБС (одна баба сказала). Однак громадські слухання із детальним, навіть скрупульозним обговоренням усіх можливостей та варіантів створення майбутнього ліцею мають про-

Джерело фото: Твій Романів

Джерело фото: Твій Романів

водитися вже зараз, у травні і червні 2025 року. Власне кажучи, 30 квітня 2025 року така розмова начистоту у сесійному залі Романівської селищної ради вже розпочалася. Питання про можливість та варіанти створення ліцею академічного профілю обговорювали педагоги освітянських закладів і значна частина депутатського загалу Романівської селищної ради. Обговорення було бурхливим, емоційним, однак певні висновки щодо ситуації навколо створення ліцею академічного профілю постають як речі очевидні і реалістичні. І хоча у Романові хтось вперто поширює розголос, що вчителі і директори шкіл – це ще не весь народ, справжні громадські слухання чи обговорення якраз і передбачають конструктив, вміння слухати і почути альтернативну думку, аби зважити усі обставини «за» і «проти».

І, нарешті, про позитив нинішньої ситуації. Романів і Романівська громада несподівано для всієї Житомирщини опинилися в епіцентрі уваги щодо створення ліцею академічного профілю. Нідє більше, у жодній громаді Житомирщини, тема створення ліцею академічного профілю

не викликала стільки обговорень, емоцій, як це сталося у Романові. Однозначно – це добре. Мовчання і так званий громадський штиль (затишок і спокій) стосовно варіантів створення ліцею академічного профілю частіше свідчить або ж про вдалі стартові умови для появи академічного ліцею, або ж про повну байдужість у розумінні та вирішенні важливого питання у житті громади. Дивовижно, але якраз гострота дискусії навколо можливостей створення ліцею академічного профілю у Романові призвела до того, що багато громад Житомирщини почали тверезо оцінювати свої шанси на появу власних ліцеїв академічного профілю. І, о диво, вже сьогодні у 23-х громадах області про створення ліцеїв академічного профілю у належному форматі вже й навіть не «заікаються». Через відсутність елементарних умов (кількості ліцейстів, приміщень і педагогів належного рівня кваліфікації). Наголошуємо, що усі передумови і шанси на появу у складі Романівської селищної ради ліцею академічного профілю нині є, і цим, звісно ж, треба скористатися. В іншому разі ми справді попрямуємо до очевидного занепаду.

Щоб пам'ятати, треба знати і розуміти!

Віктор Радчук

Черговий вихід нашої газети співпадає із важливою і знаковою датою нашого календаря. Йдеться про 8 травня, День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

В Україні чітко і наполегливо запроваджують європейську модель пам'яті, що фокусується не на військовій, мілітарно орієнтованій тріумфальності, а на вшануванні жертв війни та осмисленні її як трагедії у долі нашого народу.

На практиці і у реальному житті це означає, що основні заходи з нагоди Дня пам'яті та перемоги над нацизмом пройдуть 8 травня 2025 року. Однозначно у цей день варто вшанувати пам'ять загиблих воїнів та жертв нацизму, що зазвичай проходить у вигляді мітингів, покладання квітів біля монументів, пам'ятних знаків та інших місць, що стосуються пам'яті подій понад 80-річної давнини. Те, що в Україні вже другий рік на офіційному рівні 9 травня не відзначатимуть «Дня перемоги» за колишньою традицією ще радянських часів, означатиме лише одне – Україна остаточно відходить від традицій та алгоритмів святкування Дня перемоги за радянськими лекалами. Тобто український народ свідомо відмовляється йти у фарватері очевидного «победобесія», коли у гонитві за вшануванням славної перемоги забути головні уроки перемоги над нацизмом. Ба більше, Україна і український народ першим серед інших європейських народів відчули ціну і наслідки такого «победобесія», коли нащадки воїнів-переможців, зациклені на тріумфальності переможної ходи армії-визволительки, легко і навіть завзято взяли за гасло «можемо повторити». Таким чином, чийсь навмисне не вивчені уроки Другої світової сьогодні спричинили масу горя і страждань для народу величезної європейської країни, що стала об'єктом агресії, експансії, загарбання і жертвою практики геноциду з боку сусідньої країни, яка й досі називає себе переможницею (а насправді – спадкоємницею) нацизму. При цьому демонструючи всьому світові, по суті, повторення методів та найжорстокішого оскалу гітлерівського нацизму. Йдеться звисно ж, про путінську росію, яка веде найжорстокішу у ХХІ столітті війну на знищення суверенної, незалежної і демократичної Української держави. Тому відзначати «победобесіє» разом і в один день із нелюдами-агресорами українці не можуть і ніколи не зможуть цього зробити. Тим паче, що існує цілком

цивілізована, логічно обґрунтована та історично достовірна традиція відзначати День пам'яті та перемоги над нацизмом 8 травня.

А тепер – щодо суті, змісту та традицій Дня пам'яті та перемоги над нацизмом, який ми відтепер, вже другий рік, відзначаємо за новим алгоритмом і за новим історичним календарем. Упродовж більше як 30-ти років незалежності України ставлення і зміст відзначення перемоги над німецьким нацизмом кількаразово змінювались. На початку 90-х років минулого століття в Україні щороку святкували День перемоги у Великій Вітчизняній війні. Потім, коли до нас дійшло осмислення того, що перемога супроводжувалася не тріумфальним маршем по Європі, а була оплачена багатьма десятками мільйонів жителів колишнього СРСР і щонайменше 12-ти мільйонів українців, коли стало зрозумілим, що для багатьох народів, які боролися проти гітлерівського нацизму, та війна була не зовсім «вітчизняною» (бо Вітчизни-держави у нас, як такої, не було), настав час переосмислення героїчного (а ще більше трагічного) минулого.

В Україні більше десяти років намагалися поєднати дві дати: 8 травня як День пам'яті та примирення і 9 травня як День перемоги над нацизмом. Однак в умовах слабкої роз'яснювальної роботи, а ще слабшої державної політики комеморації (збереження історичної пам'яті українського народу) в Україні сформувалася унікальна ситуація, коли певні політичні сили і регіони держави віддавали перевагу або 8-му травня (День пам'яті та примирення), або 9-му травня як Дню перемоги над нацизмом. При цьому влада (Президент, керівництво Верховної Ради України) намагалися не помічати

такої вибіркості святкування або ж лояльно ставились до обох варіантів відзначення колись популярного свята. Змістовне наповнення Дня пам'яті та примирення залишалося на примітивно радянському рівні вшанування жертв нацизму у церемоніях покладання квітів і т. п. Ну а 9 травня Україна (ті регіони, які визнавали лише цю дату «перемоги») долучалася до процесу победобесія, який генерувався московською владою і проходив за сценаріями та лекалами із кремля. Тоді ж в Україну проникла мода на ходу «бессмертного полку» і георгіївську стрічку як ознаки імперського характеру «великої перемоги» 1945 року. Дуже швидко стало очевидним, що імперська політика росії намагатиметься використовувати в Україні якраз святкування «великої перемоги» як інструмент прив'язки історії нашої країни до традицій та намірів кремлівської влади відновити єдиний простір «руського міра». Звідси і війна проти України, розпочата із загарбання Криму і вторгнення на територію Донецької та Луганської областей у 2014 році.

Ще одна особливість більш як 30-літнього стажу відзначення в Україні Дня перемоги над німецьким нацизмом полягала у тому, що керівництво нашої держави приділяло надто слабку увагу політиці комеморації (збереження та розвитку) історичної пам'яті. Україна залишилася у руслі російського трактування подій 1939-1945 років, а власний погляд на історію України часів Другої світової війни формувалася дуже слабкими темпами. В Україні за 30 років фактично не вийшло навіть десяти художніх кінострічок, де б була показана інша, реальніша, позбавлена агітаційної брехні історія подій 80-річної давності. У

той час, коли імперський сусід щороку знімав по 200-250 кінобайок і справжніх побрехеньок на тему «Великої Отечественной». І більшість тих стрічок українці так чи інакше проглядали. І сприймали все, що росіяни там показували як приклад «висвітлення воєнної тематики». Ось чому питання про популяризацію достовірного викладу подій Другої світової війни в Україні і досі актуальне.

Тепер, в умовах триваючої війни, коли суть і наміри політики російського «победобесія» українці побачили у вигляді прильотів, бомбардувань, вбивства, знущань і тортур з боку колишніх «освободітелів», День пам'яті та перемоги над нацизмом набуває зовсім іншого звучання. Що вкрай важливо зрозуміти – пам'ятати можна те, що знаєш. Тому завдання кристалізації, верифікації і популяризації наших знань про події Другої світової в Україні, про роль українців на фронтах і у складі різних армій, а тим паче – про складові частини учасників Руху опору нацистському окупаційному режимові і сьогодні залишаються актуальними.

Нинішнє покоління українців, населення усіх громад Житомирщини має знати хоча б загальні уявлення про періодизацію, основні події і дати Другої світової війни. Ще важливіше актуалізувати наші знання та уявлення про події Другої світової війни на території нашого краю, у селах та містах, де ми народилися, жили й живемо досі. Адже, що гріха таїти, у середовищі нинішнього покоління 15-річних, 20-річних і навіть 30-річних українців дуже слабка уява про те, де і коли відбувалися бойові дії часів Другої світової у наших краях, яким чином довелося жити нашим предкам-землякам в умовах гітлерівської окупації, які наслідки мали для полісян результати та підсумки завершення Другої світової війни. Ці питання сьогодні мають отримати абсолютно повне і максимально достовірне прочитання, звучання, а потім і розуміння. Лише тоді можна буде говорити про адекватність сприйняття нашими співгромадянами Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. Так що, відзначаючи важливу дату, маємо розуміти свої завдання і свою історичну місію. Ну а важливість гасла «Ніколи знову!» українцям сьогодні доводиться зрозуміти безпосереднім чином. На жаль, але це так!

Чому незадекларована праця в Україні – погано для всіх?

Таку працю ще називають неофіційною, нелегальною, тіньковою, прихованою зайнятістю.

А взагалі незадекларована праця – це свідоме уникнення роботодавцями і працівниками офіційного оформлення трудових відносин.

Така практика може здатися привабливою, оскільки вона дозволяє обом сторонам отримати певні переваги, такі як зменшення податкового навантаження, уникнення виплат до фондів соціального страхування або навіть отримання соціальних пільг, які інакше були б недоступними. Погодьтеся, серед ваших знайомих є чимало таких, хто хотів би краще отримувати зарплату у «конверті», ніж платити податки... Це явище дуже поширене і під час війни.

Проте варто усвідомити, що такий підхід несе в собі серйозні ризики і дов-

гострокові негативні наслідки як для працівників, так і для роботодавців. Хоча б тому, що це не тільки підриває соціальну справедливість, але й завдає суттєвої шкоди економіці та обороноздатності нашої країни. Кожна гривня, не сплачена до державного бюджету через незадекларовану працю, зменшує можливості для фінансування армії, підтримки соціальних програм, модернізації інфраструктури та реалізації інших важливих державних ініціатив.

Найчастіше незадекларована праця проявляється у таких формах, як економічна діяльність без державної реєстрації, наймана праця без оформлення трудових відносин, приховування від державних органів частини відпрацьованого робочого часу та заробітної плати, маскування трудових відносин під виглядом інших форм діяльності.

Так-от, більше 20% працездатного населення України повністю або частково не декларують трудові відносини з роботодавцем.

Незадекларована праця не тільки обмежує можливості держави проводити сучасну соціальну політику у сферах освіти, охорони здоров'я, розвитку професійних навичок, зайнятості, соціального захисту та пенсійного забезпечення, вона створює недобросовісну конкуренцію щодо тих суб'єктів господарювання, які повністю забезпечують виконання зобов'язань щодо сплати податків, охорони праці і соціального забезпечення працівників. Окрім того, незадекларована праця дає роботодавцям необмежені можливості тиску на працівників.

Працівник без офіційного оформлення на роботу позбавляє себе гарантованого

державою розміру заробітної плати; виплати своєчасно та не нижче мінімальної заробітної плати, офіційної відпустки, відпустки по догляду за дитиною тощо, виплат у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, допомоги у разі настання нещасного випадку, соціального страхування. Такий працівник втрачає трудовий та страховий стаж при розрахунку розміру пенсії.

Держпраці вчергове звертає увагу, що роботодавець має укласти з працівником трудовий договір, виплачувати працівнику офіційну заробітну плату в повному обсязі, сплачувати за нього єдиний соціальний внесок.

Головний державний інспектор відділу з питань праці управління інспекційної діяльності у Житомирській області Центрально-Західного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці Крістіна Опанашук

«Биківчани – на фронті» розповідають, згадують і входять в історію

Наталія Риси́ч

Вшанувати героїв, які воюють, зазнали поранення або ж загинули у боях із рашистськими агресорами, суспільство може у різний спосіб.

Про загиблих у боях воїнів-героїв із часом нагадують меморіальні дошки чи погруддя пам'ятників, встановлених у школах, у містах і селах, де народилися й зростали майбутні герої. Їхню пам'ять вшановують у назвах вулиць, провулків тих сіл, селищ та міст, де воїни-герої навчалися, працювали, звідкіль і пішли боронити Україну.

У Биківському ліцеї учні, які беруть участь у військово-патріотичній грі «Джура» («Сокіл»), вирішили започаткувати проект «Биківчани на фронті». Вже п'ятеро земляків-героїв стали головними персонажами підготовлених відеороликів, виготовлених за допомогою відеокамери звичайного айфону. Звісно ж, сам процес відеозйомки моменту зустрічі та процесу комунікації учасниками команд роїв є лише вершиною тієї підготовчої роботи, яку учасники гри «Джура» проводять напередодні проведення заходу. Ну а коли запрошений для спілкування із «маленькими титанами» (назва одного із роїв у Биківському ліцеї) великий воїн-титан розповідає про свої бойові будні, про те, як буває страшно на війні, як несамо-вито важко втрачати своїх друзів, назустріч лине маса запитань. Учасниками проекту «Биківчани – на фронті» стали вже п'ятеро земляків-биківчан, які скористалися для

зустрічей та спілкування із юними ліцеїстами короткотерміновими відпустками, фронтовими «канікулами», спричиненими фактом поранення, контузій чи каліцтва. І кожен такий випадок стає відповідальним моментом для керівника проекту Альони Василівни Чорненької, яка разом зі своїми учнями-ліцеїстами активно і ретельно готується до зустрічі із воїнами ЗСУ.

Альона Чорненька зауважує, що із ветеранами війни, із героями, які повертаються із «передка» у тил, прагнуть зустрітися усі учасники військово-патріотичної гри «Джура», незалежно від віку, від досвіду та змагального стажу кожного із трьох роїв, які нині утворені у складі Биківського ліцею.

Окрім проекту «Биківчани на фронті», у Биківському ліцеї дуже активно і динамічно пишуть історію героїв-учасників, які вели боротьбу за волю та незалежність нашої країни і полягли у боях за неї. Відеоролики, фоторепортажі, оснащені певним змістовно-компаративним музичним орнаментом, розповідають про Миколу Блиндюка, Олександра Осташевського, Артура Самарьова, Михайла Цюня. Так, імена цих воїнів разом із їхніми портретами перебувають на алеях слави, і люди ледь не щодня їх бачать у зображеннях на стендах, меморіальних дошках. Але пам'яті не буває багато, і вірно кажуть, що справжня пам'ять про героїв невтомна і незабутня. Отже, ініціативу биківчан варто розвивати, можливо – чимось вдосконалювати чи збагачувати. А якщо такі приклади вже є, про них варто більше розповідати.

Кадри із конкурсної роботи
«Биківчани на фронті»

Складний і водночас цікавий «юридичний компас»

Віктор Першко

Воно наче й нічого такого не сталося.

Але коли звичайне навчальне заняття (урок) з правознавства у дев'ятому класі стає подією громадського життя, то це, як кажуть, гідне чогось більшого. Насамперед відзначимо вчителів, які навчають і вивчають правознавство із ліцеїстами-дев'ятикласниками Романівського ліцею № 1. **Леся Миколаївна Верніцька і Віктор Володимирович Бовсунівський** вирішили вивчати тему «Світ юридичних професій» у ході навчально-практичного заняття «Юридичний компас: орієнтуйся у світі юридичних професій». Заняття мало проходити у вигляді потужної кількогоднинної навчальної екскурсії із відвідинами кабінетів посадовців Романівської селищної ради, а потім – засідання Романівського районного суду, і на завершення навчально-екскурсійної програми «Юридичний компас» передбачалась зустріч дев'ятикласників із членами молодіжної ради, яка вже два місяці діє у Романові.

Насамперед зауважимо, що ідеального втілення вчительського

задуму у той день, 30 квітня 2025 року, не вийшло. Головним чином через те, що оголошений сигнал «Повітряна тривога» унеможливив старт навчальної екскурсії у стінах Романівської селищної ради. Інакше і виконуючий обов'язки Романівського селищного голови

Юрій Чумаченко (до речі, юрист за освітою та фахом), і працівники юридичного відділу Романівської селищної ради готові були розповісти про реальні завдання, ситуації і випадки, які виникають у щоденній роботі виконавчого органу Романівської селищної ради.

Однак те, що не склалося, варто відкласти на найближчий час, і відтепер якраз-таки Ю. М. Чумаченко має знайти час, аби запросити правознавців-ліцеїстів на повторну спробу навчального заняття у стінах та кабінетах осередку місцевої влади.

Але другий пункт навчально-екскурсійного заняття «Юридичний компас: орієнтуйся у світі юридичних професій» видався на славу.

Дев'ятикласники на чолі із В. В. Бовсунівським побували на засіданні суду і побачили реальний перебіг судового процесу із усіма його цікавинками і навіть сюрпризами-несподіванками. У суді (що нечасто буває) ліцеїстів зустріли напрочуд привітно і детально розповіли про певні сторінки роботи установи. Ліцеїсти ледь не в один голос розповіли, що відвідини суду запам'яталися дивовижною атмосферою суворості офіційності, чіткістю думок та висловлювань.

Ще більше очікувань у ліцеїстів від відвідин Чуднівського відділення Національної поліції України, яке заплановане вже наступного тижня. Ну а зустріч із членами молодіжної ради, що утворена і діє при Романівській селищній раді, доведеться провести вже у позаурочний час, але також – вже зовсім незабаром. Причому ініціатива такої зустрічі має належати вже не вчителям із правознавства, а все ж таки представникам романівської «молодіжки». Якраз вони мають знати, що до народу, а тим паче – до учнівської молоді на зустрічі треба завжди поспішати.

У двох матчах – три очки. У трьох поєдинках – гра для задоволення

Віктор Єрофєєв

Від часу нашої футбольної розповіді у попередньому виході газети минуло два тижні.

За цей час футболісти FC «VIVAD» провели дві гри у ході чемпіонату України серед команд-аматорів. Вперше у новому сезоні романівські футболісти приймали суперників на своєму стадіоні у Романові. Слід відзначити, що місцеві вболівальники неабияк чекали на появу команди «VIVAD» на домашній арені, а тому підтримка глядачів-вболівальників у господарів була досить солідною. Ну а щодо подій на футбольному полі, то весь матч у Романові проходив із перевагою господарів, хоча гості із містечка Миколаїв, що на Львівщині, обрали тактику очікування бодай невеличкої помилки в обороні FC «VIVAD». І таки дочекались. Вже під завершення поєдинку львів'яни забили свій гол у ворота господарів і тим самим зрівняли рахунок у матчі – 1:1. До завершення поєдинку жодна із команд змінити рахунок на свою користь так і не спромоглася. Отже, у Романові 26 квітня була досягнута нічия.

А вже 4 травня 2025 року футболісти FC «VIVAD» змушені були грати у гостях. Щоправда, суперник романівчан був із числа найближчих сусідів – «Колос» із міста Полонне, а футбольний стадіон «Полонія» романівським футболістам вже давно

добре знайомий і неодноразово апробований у ході як офіційних, так і тренувальних ігор. Ще одна деталь мала неабиякий вплив на хід поєдинку між «VIVADом» і «Колосом»: у складі футбольного клубу із Полонного грали щонайменше четверо футболістів, які ще рік тому були у складі романівського клубу. Отже, суперники добре знали один одного, а тому поєдинок очікувався напруженим або ж і драматичним.

Насправді протистояння у Полонному виявилось напруженим, хоча гострих і справді гольових моментів, а тим паче швидких та злагоджених атак

було мало. Розрахунок у обох команд був, очевидно, на помилки одне одного, і в цьому господарям стадіону пощастило більше. Перший гол «Колос» забив у ворота FC «VIVAD» на 12-й хвилині, і це додало впевненості діям команди господарів. Щоправда, романівчани чудово знали і розуміли справжню силу своїх суперників і періодично атакували ворота господарів. На 32-й хвилині першого тайму під час розіграшу кутового «вівадівці» зуміли зрівняти рахунок. Тим самим змусивши суперника квапитися і помилятися. Втім, певного зиску із огріхів

полонської команди гравці FC «VIVAD» так і не змогли досягти. А ось футболісти «Колоса» свого, ледь не єдиного, шансу скористатися помилкою захисту романівчан не пропустили і не згаяли. На 73-й хвилині матчу захисник «VIVADу» припустився помилки на лінії власного карного майданчика, і вже за мить м'яч влетів у ворота гостей. Рахунок став 2:1 на користь господарів, і сил у романівській команді відновити хоча б нічийний результат вочевидь забракло. Матч так і завершився, господарі записали до своєї скарбнички чергові три очки,

а «VIVAD», зазнавши поразки, маючи 17 очок, посідає нині лише сьоме місце.

У заключному етапі чемпіонату «VIVAD» гратиме дві гри із відвертими аутсайдерами чемпіонату, а третю – із одним із фаворитів чемпіонату. Всі ці ігри романівчани проведуть на власному стадіоні. Втім, шансів дістатися до складу завітної і бажаного «квартету» найсильніших команд своєї підгрупи у романівчан вже не лишилося.

І так виходить, що «VIVAD» гратиме фінішну частину чемпіонату виключно для задоволення. Для того щоб порадувати своїх вболівальників і загартувати склад клубної команди до нових випробувань. А вони обов'язково будуть.

У Франківську краще, ніж в Ужгороді! А як же – у рідному Житомирі?

Віктор Єрофєєв

Щойно пролунала новина із Івано-Франківська про черговий успіх ще зовсім юного спортсмена-легкоатлета із Романова.

Йдеться про Максима Беника – семикласника Романівського ліцею № 1, який 3-4 травня виборов II місце у ході чергового етапу Всеукраїнського фестивалю легкоатлетичного триборства (біг на дистанції 60 метрів+ дистанція 300 метрів+ дистанція 600 метрів). Це був другий етап фестивалю із семи намічених для проведення у період із квітня по вересень 2025 року. Під час першого етапу, який проходив в Ужгороді, Максим Беник зайняв третє підсумкове місце. Цього разу (3-4.05.25 р.) Максим був другим, а третій етап фестивалю з легкоатлетичного триборства відбудеться у Житомирі 17-18 травня 2025 року, і спортсмен із Романова буде виступати майже у рідних стінах. Чи спроможеться наш земляк покращити свій результат і посісти перше місце за підсумками третього етапу – треба почекати. Проте житомирський етап

буде лише третім у ході фестивалю, а ще пізніше, у серпні та вересні 2025 року, пройдуть четвертий і п'ятий етапи фестивалю із легкоатлетичного триборства. Важливо, хто стане найкращим за сумою усіх виступів у п'яти містах України.

Тепер про особливості фестивалю і про його користь для молодих спортсме-

нів, які роблять у великому спорті лише перші кроки. Дистанції на 60 метрів і так само на 300 метрів вважаються спринтерськими і вимагають від спортсмена потужно-вибухової стартової швидкості. Дистанція у 600 метрів вимагає не лише стартової швидкості, а ще більше – силової витривалості на дуже короткому

проміжку довжини. У всіх перелічених компонентах Максим Беник має дуже пристойні задатки, які постійно вдосконалює. Відомий на Житомирщині тренер-легкоатлет Анатолій Сушицький, який, власне, й привів Максима на легкоатлетичну доріжку, зауважує, що його вихованець нічим особливим у плані фізичних задатків чи обдарованості на фоні своїх однолітків не відрізняється, однак володіє одним важливим «але». Максим Беник має характер спортсмена-борця, який вміє працювати і долати потужні навантаження. При цьому мужньо і по-чоловічому стримано реагує на певні труднощі й складнощі. Той же А. Ц. Сушицький каже, що у свої молоді роки Максим Беник демонструє моральні задатки досить зрілого спортсмена, який розуміє складність всіх завдань на шляху до поставленої мети. Такі властивості спортсмена-легкоатлета важать дуже багато і при правильно організованому тренувальному процесі співпраці спортсмена і тренера здатні принести дуже потужні результати. Тож **Максиму Бенику вже зараз варто побажати гарного настрою, устремління до перемог і налаштованості на важку, можливо, й виснажливу працю.** Але все це – задля тріумфу на спортивній доріжці, задля успіхів і майбутніх перемог.

Малярія – небезпечне захворювання, яке передається через укуси комарів

Малярія – це небезпечна для життя хвороба, яка вражає людей у понад 90 країнах світу – здебільшого в Африці, Азії, Північній та Південній Америці.

За даними ВООЗ, у 2023 році померло приблизно 597 000 людей від цієї хвороби.

В Україні передавання малярії комарами не відбувається, наразі всі 4 зареєстровані випадки інфікування у 2024 році – завезені.

У Всесвітній день боротьби проти малярії нагадуємо, як передається хвороба, чим вона небезпечна та як захиститися перед поїздкою за кордон.

ШЛЯХИ ПЕРЕДАЧІ

Малярія передається через укуси інфікованих комарів роду

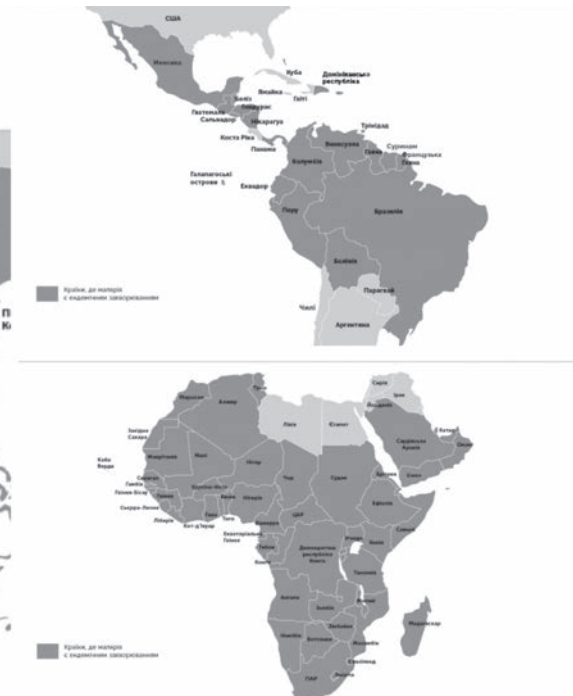
Anopheles. Хвороба також може передаватися через переливання інфікованої крові, трансплантацію органів, спільне використання нестерильних голів або від матері до дитини під час вагітності.

Зазначимо, повітряно-крапельним шляхом малярія не передається, тож заразитися, просто перебуваючи поряд із хворим, неможливо.

СИМПТОМИ МАЛЯРІЇ

Симптоми часто схожі на застуду: підвищення температури тіла, озноб, профузне потовиділення (рясне потовиділення, виникає раптово), головний біль, біль у м'язах, швидка втомлюваність. Можуть виникати і порушення травлення: нудота, блювання, діарея. Тому, якщо такі симптоми з'явилися, а ви відвідували напередодні ендемічні з малярії країни, негайно повідомте про це своєму лікарю. Важливо розпочати ліку-

КРАЇНИ, ДЕ ПОШИРЕНА МАЛЯРІЯ

вання упродовж перших 24 годин після появи симптомів.

Протягом доби інфекція може почати уражати внутрішні органи, що може призвести до тяжких ускладнень і навіть смерті.

ПРОФІЛАКТИКА

Дізнайтеся перед поїздкою за кордон, чи входить країна прибуття у перелік ендемічних.

Перебуваючи в цих країнах, потурбуйтеся про свій захист:

- використовуйте засоби захисту від комарів: москитні сітки, закритий одяг, репеленти;
- обов'язково дізнайтеся у свого лікаря про хіміопрофілактику – це профілактичний прийом ліків, які запобігають розвитку малярії після укусу інфікованим комаром.
- уникайте місць скупчення

комарів (заболочених територій, стоячих водойм, густих заростей трави чи чагарників поблизу води), особливо у вечірній та нічний час, коли їхня активність найвища;

- тримайте вікна та двері закритими, якщо вони не оснащені протимоскітними сітками.

Джерело: Центр громадського моніторингу та контролю

Щеплення захищають більше, ніж ми звикли думати: неочевидна користь вакцинації

Коли ми говоримо про щеплення, то найчастіше маємо на увазі профілактику конкретних інфекційних хвороб: кору, кашлюку, дифтерії, поліомієліту, грипу тощо.

Це базове уявлення про вакцинацію – і воно абсолютно правильне. Водночас є непрямі, менш очевидні позитивні ефекти щеплень на здоров'я людини. Про них розповідаємо у матеріалі, підготовленому Центром громадського здоров'я у співстворстві з Федором Лапідом, головою Національної технічної групи експертів з питань імунізації (НТГЕІ), лікарем – дитячим інфекціоністом, доцентом кафедри педіатрії, імунології, інфекційних та рідкісних захворювань Міжнародного європейського університету.

Вакцинація захищає від антибіотикорезистентності

Один із найгостріших викликів сучасної медицини – це стійкість бактерій до антибіотиків. Причина – надмірне та часто необгрунтоване застосування антибіотиків, яке сприяє селекції, тобто відбору, стійких бактерій. Щороку зростає кількість випадків, коли звичні препарати не діють, а пацієнти з бактеріальними інфекціями не реагують на лікування.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), вакцини, які вже використовуються або перебувають на різних стадіях розробки, можуть зменшити кількість необхідних призначень антибіотиків на 22% у всьому світі, або на 2,5 мільярда встановлених добових доз щорічно.

Захищаючи людину від хвороб, вакцинація знижує необхідність вживати анти-

ФЕДІР ЛАПІД
голова Національної технічної групи експертів з питань імунізації (НТГЕІ), лікар – дитячий інфекціоніст, доцент кафедри педіатрії, імунології, інфекційних та рідкісних захворювань Міжнародного Європейського Університету

ПРО НЕОЧЕВИДНУ КОРИСТЬ ВАКЦИНАЦІЇ: ЩЕПЛЕННЯ ЗАХИЩАЮТЬ БІЛЬШЕ НІЖ МИ ЗВИКЛИ ДУМАТИ

біотики та, як наслідок, запобігає розвитку антибіотикорезистентності.

«Вакцинація допомагає запобігти хворобам, під час яких лікарям доводиться вирішувати, чи потрібно призначати антибіотики», – зауважує Федір Лапід.

Щеплення навіть проти вірусних інфекцій допомагає знизити частоту призначення антибіотиків. Звісно, вірусні хвороби не лікуються антибіотиками, проте деякі з них (наприклад грип) можуть мати ускладнення у вигляді бактеріальних інфекцій, як-от пневмонія чи отит. І вже ці ускладнення потребують антибіотикотерапії. Тож запобігаючи вірусній інфекції вакцинацією, ми одночасно зменшуємо ризик ситуацій, коли антибіотики стають необхідними.

Також вакцинація непрямим чином запобігає контакту з госпітальними інфекціями. Потрапивши до медзакладу, пацієнт має ризик зіткнутися з бактеріями, які живуть у лікарнях і мають високу стійкість до антибіотиків. Уникнути цього ризику допомагає саме вакцинація: чим рідше людина хворіє, тим

менша ймовірність потрапити до лікарні.

«Факти говорять чітко: вакцини відіграють важливу роль у боротьбі з антибіотикорезистентністю», – резюмує Федір Лапід.

Вакцина від туберкульозу захищає від раку сечового міхура

Вакцина БЦЖ, яка в Україні вводиться новонародженим, передусім захищає від розвитку тяжких форм туберкульозу, як-от туберкульозний менінгіт і міліарний туберкульоз. Та її дія набагато ширша.

«Зокрема, вакцина БЦЖ значно знижує смертність серед дітей раннього віку. Тобто вона загартовує як імунітет», – зауважує Федір Лапід.

Також вакцину БЦЖ застосовують для зниження ризику рецидиву неінвазивного раку сечового міхура або його поширення в глибокі шари сечового міхура. Препарат вводять безпосередньо в сечовий міхур. Контакт слизової оболонки із вакциною викликає локальну імунну відповідь, під час якої активуються імунні клітини, здатні знищувати ракові клітини.

Вакцина проти гепатиту В може захистити від раку печінки

У дітей, які інфікуються від матері вірусом гепатиту В, захворювання в 95% набуває хронічної форми та може призвести до розвитку цирозу або раку печінки. Щеплення новонароджених дозволяє запобігти розвитку гепатиту, а отже – і цирозу та раку печінки в майбутньому.

Вакцинація під час вагітності захищає не лише жінку, а й дитя

Вакцинація вагітних захищає не тільки жінку, але й немовля в перші місяці життя, коли воно ще не має змоги отримати щеплення. Наприклад, вакцинація проти кашлюку, дифтерії та правця під час вагітності дозволяє матері передати антитіла до цих хвороб через плаценту.

Якщо вагітна була вакцинована, то в її новонародженої дитини ймовірність захворіти на правець (смертельний для немовлят) на 88% нижча, перебіг захворювання легкий, а ймовірність летальності зменшується на 92%.

Щеплення як захист проти деменції

Щеплення проти гепатиту А, черевного тифу, дифтерії, а також комбінована вакцина проти гепатиту А і тифу може знизити ризик розвитку деменції в пізньому віці, згідно з новим дослідженням.

Механізм дії полягає в тому, що вірусні інфекції можуть спричиняти тривале запалення, в яке може бути залучена і мозкова тканина, – пошкоджуються нейрони та порушується їхня взаємодія. Вакцинація допомагає запобігти цим інфекціям або зменшити їхню тяжкість, тим самим знижуючи ризик запалення в мозку та подальшого когнітивного порушення.

Гороскоп на тиждень 7 травня - 13 травня

ОВЕН

Цей тиждень створює ґрунт для усвідомлених та стійких змін. Починається чудовий період для обдуманих вкладень, планування.

ТЕЛЕЦЬ

Зосередьтеся на ресурсах та цінностях – ви можете закласти міцний фундамент майбутніх успіхів. Використовуйте цей час для зміцнення знань.

БЛИЗНЮКИ

Прекрасна можливість зміцнити знання, розібратися у почуттях, стабілізувати фінансову сферу та ухвалити важливі рішення.

РАК

Тиждень починається на добрій та розумній ноті. Для вас вона знакова, стабільна і мудра, відкриває можливості для зростання і усвідомлень.

ЛЕВ

Аспекти тижня допоможуть вам глибше зрозуміти партнерів, зміцнити зв'язки. Інформація буде надходити у потрібний час.

ДІВА

Тиждень несе стабільні та гармонійні аспекти, які допоможуть розібратися у фінансах, любові та інтелектуальному розвитку.

ТЕРЕЗИ

Використовуйте силу діалогу та довіри для зближення з рідними та близькими, а також для з'ясування суперечливих питань із діловими партнерами.

СКОРПІОН

Менше імпульсивності – більше бажання зберегти, укорінитися, зрозуміти, як зробити щось сумлінно і надовго. Порушуються питання стосунків.

СТРІЛЕЦЬ

Цей тиждень – про тонку роботу з емоціями та стосунками. Відчиняються ворота до трансформацій у любовній сфері.

КОЗОРИГ

Там, де ви були поранені, ви можете зцілитись. І набута внутрішня сила стане вашим новим джерелом любові.

ВОДОЛІЙ

Ви знайдете опору як у справах, так і у стосунках. Тиждень стане часом, коли ви відчуєте впевненість у собі та в тому, що все йде своїм правильним шляхом.

РИБИ

Тиждень може принести інсайти у сферах освіти, подорожей та філософії. Гарний час для вивчення чогось нового.

Джерело: TCH

Салат з молодієї капусти і яєць

Інгредієнти: 3-4 відварених яйця, ½ молодієї білокачанної капусти, 3 гілочки свіжого кропу, сіль та перець до смаку, 2-3 ст. л. домашньої олії.

- Відваріть 3-4 курячих яйця до готовності протягом 9 хв у киплячій воді.
- Охолодіть відварені яйця до кімнатної температури, почистьте та наріжте півкільцями.
- Нашаткуйте половину молодієї капусти, викладіть її в салатницю.
- Додайте до капусти нарізані яйця та дрібно нашаткований кріп.
- Заправте салат 2-3 ст. л. ароматної домашньої олії, посоліть та поперчіть до смаку, перемішайте і подавайте.

Салат з куркою, сиром та сухариками

Інгредієнти: 300 г філе курячого стегна, сіль та перець до смаку, 2-3 скибки багета, 100 г твердого сиру, 150 г томатів чері, 100 г салатного міксу, 2 ст. л. олії, сік половини лимона.

- 300 г філе курячих стегенець посоліть та поперчіть, викладіть на застелене пергаментом деко та запікайте 30 хв у розігрітій до 180 градусів духовці. Готове м'ясо охолодіть до кімнатної температури.
- Багет наріжте на 2-3 тонкі скибки, викладіть на деко та підсушіть за температури 180 градусів 10 хв.
- 150 г томатів чері розріжте навпіл, 100 г твердого сиру наріжте кубиками, такими ж кубиками наріжте запечене філе стегенець.
- У миску викладіть 100 г салатного міксу, нарізані помідори чері, сир, курку. Заправте салат 2 ст. л. олії, полийте соком половини лимона та посоліть салат собі до смаку (за бажанням). Перемішайте

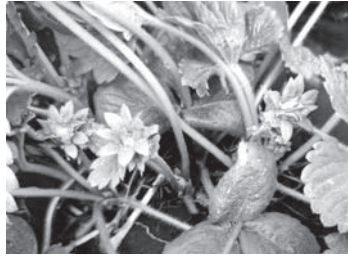

інгредієнти, зверху викладіть шматочки сухариків та подавайте.

Джерело: klopotenko.com

Куточок ГОРОДНИКА

Як боротися з довгоносом на полуниці

Довгоносик – маленький, але дуже підступний ворог полуниці, малини та суниці.

Цей крихітний жук із витягнутим хоботком здається непомітним, але шкоди завдає чимало. Він не лише підгризає листя та бутони, а й відкладає яйця просто у квітковій бруньці. Через це гарний врожай можна втратити за кілька днів.

Як зрозуміти, що на грядках оселився довгоносик? Насамперед варто звернути увагу на бутони: вони ні з того ні з сього засихають і опадають. Якщо придивитися уважніше, на листі будуть дрібні дірочки – це дорослі жуки ласують соковитою зеленню. На бутонах можуть з'явитися чорні цяточки – сліди яйцекладки. А найнеприємніше – коли замість налитих ягід на кущах взагалі немає зав'язі: личинки всередині квітів знищили їх ще на стадії бутонізації.

Боротися з довгоносом можна і потрібно, головне – не зволікати. Найпростіший спосіб – механічний. Рано-вранці, коли жуки ще малорухливі, варто струсити їх на білу тканину або папір і швидко знищити. Добре працюють і пастки: можна розвісити феромонні пастки або просто розставити банки з перебродженим компотом чи квасом – шкідники обожають такі запахи.

Помилки під час вирощування баклажанів, через які вони стають гіркими

Уявіть: ви зриваєте з куща гарний блискучий баклажан, готуєте з нього рагу, а в роті залишається неприємна гіркота.

Виявляється, все починається ще на етапі формування плодів. Баклажани гірчать, коли в них накопичується соланін – токсична речовина, яку рослина виробляє у відповідь на стрес.

Перша помилка – нерегулярний полив. Якщо ви заливаєте грядки після тривалої посухи, плоди різко вбирають воду, що порушує їхній біохімічний баланс. Поливати баклажани потрібно кожні 3-4 дні, не допускаючи пересихання ґрунту.

Друга причина – спека вище +30°C. За такої температури пилок стає стерильним, запилення не відбувається, і плоди деформуються, накопичуючи гіркоту.

Тим, хто віддає перевагу природним методам, варто залучити природних ворогів довгоноса – наприклад синиць чи горобців. А ще на допомогу прийдуть біопрепарати «Фітоверм», «Іскра БІО» чи «Немабакт», які діють на жуків і личинок, але не шкодять корисним комахам.

Якщо ситуація вже серйозна, доведеться вдаватися до хімічних засобів. Але пам'ятайте: обробку інсектицидами, такими як «Фуфанон-Нова», «Актара» чи «Інта-Вір», потрібно проводити тільки до початку цвітіння або після збору ягід. І обов'язково стежити, щоб обробка не нашкодила бджолам.

Найкраще ж працює профілактика. Дуже важливо не садити полуницю після малини, ожини чи суниці – довгоносик прекрасно зимує у ґрунті і навесні атакує нові посадки. Щоб дати землі перепочити, краще повертати полуничні грядки на старе місце не раніше ніж через чотири роки. Після збору врожаю потрібно обов'язково прибрати і спалити старе листя, а восени добре перекопати землю – тоді шкідники залишаться на поверхні і загинуть.

Ще одна хитрість: варто віддати перевагу раннім сортам полуниці – довгоносик зазвичай активніше шкодить середньопізним і пізнім сортам. А якщо накрити полуничні грядки агроволокном на час цвітіння, жукам буде набагато важче дістатися до бутонів.

Довгоносик – ворог серйозний, але якщо діяти вчасно й системно, цілком можливо зберегти свій урожай цілим і неупшкодженим.

Врятувати ситуацію допоможе затінення кущів у полуденні години.

Третій фактор – надлишок азотних добрив. Багато хто підживлює баклажани гноєм або сечовиною, думаючи, що це прискорить ріст. Але перегодовані рослини «жирують»: замість плодів нарощують листя, а зав'язі стають гіркими. Використовуйте комплексні добрива з калієм і фосфором, які відповідають за смак.

Четверта помилка – пізній збір урожаю. Перестиглі баклажани завжди гірчать. Зривайте плоди, коли вони досягають технічної стиглості: шкірка має бути пружною, а насіння всередині – дрібним і білим.

І останнє: ніколи не саджайте гіркі та солодкі сорти поруч. Вони перезапилюються, і гіркота передається всім плодам.

Якщо помилки вже зроблені, врятувати врожай можна, вимочивши нарізані баклажани в підсоленій воді (1 ст. л. солі на літр) 30-40 хвилин. Але краще не доводити до цього – дотримуйтесь агротехніки, і «синенькі» будуть радувати ніжним смаком.

Джерело: Ukr.Media

7 травня середа	8 травня четвер	9 травня п'ятниця	10 травня субота	11 травня неділя	12 травня понеділок	13 травня вівторок
+ 6° + 14°	+ 6° + 11°	+ 5° + 9°	+ 3° + 10°	+ 2° + 11°	+ 4° + 11°	+ 4° + 13°
738 ТИСК, ММ	740 ТИСК, ММ	741 ТИСК, ММ	743 ТИСК, ММ	743 ТИСК, ММ	741 ТИСК, ММ	738 ТИСК, ММ

03 ТРАВНЯ

ВІДЗНАЧИЛА СВІЙ ЮВІЛЕЙНИЙ ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ
КЕРІВНИК РОМАНІВСЬКОГО ВІДДІЛУ
ЖИТОМИРСЬКОЇ ФІЛІЇ ЖИТОМИРСЬКОГО ОЦЗ -
БОНДАР ЛЮДМИЛА ВАСИЛІВНА!

ПРИЙМІТЬ ВІД ДУШІ НАШІ ЩИРІ ВІТАННЯ,
ХАЙ ЗБУДУТЬСЯ ВСІ ВАШІ ПЛАНИ Й БАЖАННЯ!
ЖИТТЯ ХАЙ ДАРУЄ ЧУДОВІ ПРЕЗЕНТИ,
ЯСКРАВИ ЕМОЦІЇ, ЩАСТЯ МОМЕНТИ.
ЩОБ ЛИХО ДО ХАТИ ДОРОГУ НЕ ЗНАЛО,
А ДОЛЯ ВАМ РАДІСТЬ ЗАВЖДИ ДАРУВАЛА!

04 ТРАВНЯ

ВІДЗНАЧИЛА СВІЙ ЮВІЛЕЙНИЙ ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ
СПЕЦІАЛІСТ І КАТЕГОРІЇ
САПАРОВА ВІРА ПЕТРІВНА!

НЕХАЙ ЦЕЙ ДЕНЬ ДАРУЄ ТІЛЬКИ ЩАСТЯ
І МОРЕ ПОЗИТИВУ Й ОПТИМІЗМУ!
А РАДІСТЬ ХАЙ САМА В УСІМ ДОДАЄТЬСЯ
ІЗ РИСАМИ ПРЕКРАСНОЇ ХАРИЗМИ.

УДОСТАЛЬ ЗИЧУ ЩИРО МАГНЕТИЗМУ,
ПРИВАБЛИВОСТІ, МАГІЇ, УДАЧІ,
ХАЙ ЩАСТЯ ЗРАНКУ ЩЕДРО В ДУШУ БРИЗНЕ
І ГРОШЕЙ НАЧАРУЄ НА ДОДАЧУ!

Цікаві факти про дельфінів

• Залежно від виду розмір дельфіна коливається від 1,7 до 9,5 метра завдовжки. Вага дельфінів також може дуже сильно відрізнятися. Дрібніші види можуть важити 50 кг, а більші навіть до 7 тонн.

• Всього існує 48 видів дельфінів. Окрім морських дельфінів, є річкові види, які мешкають у річках Китаю, Південної Азії, Бразилії та Аргентини.

• Деякі види дельфінів можуть тимчасово розвивати швидкість до 29 км/год і стрибати у висоту до 9 метрів над рівнем моря.

• Для того щоб полювати на здобич, знаходити один одного та уникати перешкоди під водою, дельфіни використовують ехолокацію. Саме їхній надійний біосонар допомагає виконувати ці важливі функції. З допомогою ехолокації дельфіни можуть точно визначати відстань, на якій перебувають предмети та їхній розмір. Саме через їхній точний біосонар дельфіни стали такими цікавими для науковців. У деяких країнах дельфінів досліджують для того, щоб використовувати у військових цілях.

• Тривалість життя дельфінів у дикій природі коливається від 30 до 50 років. Все залежить від виду. Але були зафіксовані випадки, коли більші види дельфінів доживали до 80 років.

• Ще один цікавий факт про дельфінів:

косатки є найбільшими представниками дельфінів і також вони є найбільшими хижаками дельфінами.

• Назва «дельфін» походить від давньогрецького слова «delphis», яке пішло від слова «delphus», що означає «утроб» або ж «матка». Тому в стародавній Греції «delphis» означало «риба з маткою».

• Коли дельфіни сплять, то відпочиває тільки одна півкуля їхнього мозку, друга півкуля працює. Це допомагає дельфінам зберігати свідомість для того, щоб дихати під час сну та пильнувати за хижаками або ж іншими загрозами.

• Під час сну дихальний отвір дельфіна перебуває над водою. Для того щоб триматися в такому положенні, у дельфінів є рефлекс, через який вони автоматично б'ють хвостом.

• Дельфіни харчуються рибою та кальмарами. Вони ковтають здобич повністю або ж можуть розділити її за допомогою своїх зубів. Кількість зубів у дельфінів варіюється залежно від виду. Деякі більші види дельфінів мають 50 зубів, а деякі менші навіть 260. І навіть у одного і того ж виду дельфінів кількість зубів може відрізнятися.

• В Україні у дикій природі водяться тільки 3 види дельфінів – це білобочка, азовка (Чорне та Азовське море) та афаліна звичайна (Чорне море).

РЕКЛАМА

ТОВ ТЕХНІЧНИЙ ЛІЦЕЙ

постійно проводить індивідуальне навчання та підвищення кваліфікації

ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ С/Г ВИРОБНИЦТВА.

067-410-12-15
097-675-58-35
067-799-04-27

ПОЧАТОК ЗАНЯТЬ З МОМЕНТУ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ НА НАВЧАННЯ.

ВТРАЧЕНЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПОЧЕСНОГО
ДОНОРА УКРАЇНИ, СЕРІЯ А №006460,
ВИДАНЕ ВІД 16.05.2001 Р. НА ІМ'Я
МУРГИ НІНИ БОРИСІВНИ, ВВАЖАТИ
НЕДІЙНИМ.

ВТРАЧЕНИЙ АТЕСТАТ СЕРІЯ НК
№18075806, ВИДАНИЙ ДЕРЖАВНИМ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ БАХМУТ-
СЬКИМ ЦЕНТРОМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХ-
НІЧНОЇ ОСВІТИ ПТУ-5, ВІД 27.06.2002Р.,
НА ІМ'Я ХМЕЛІВОВА ЄВГЕНА ІГОРОВИЧА,
ВВАЖАТИ НЕДІЙНИМ.

ВТРАЧЕНЕ ПОСВІДЧЕННЯ УБД №335431,
ВИДАНЕ НА ІМ'Я ІВАНОВА АРТЕМА, ВВАЖАТИ
НЕДІЙНИМ.

ВТРАЧЕНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КВИТОК
СЕРІЯ АВ №545280, ВИДАНИЙ НА
ІМ'Я ІВАНОВА АРТЕМА, ВВАЖАТИ
НЕДІЙНИМ.

БУДМАТЕРІАЛИ

м. Чуднів

- ДОШКА ПОЛОВА
- ВАГОНКА
- РЕЙКА МОНТАЖНА
- БРУС

097 745 54 59
098 410 70 17

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ В ГАЗЕТІ

НАС ЧИТАЮТЬ
10 000 РОМАНІВЧАН

Відділ реклами:
067 412-89-81

УКРПОШТА
ГОЛОВНА ПОШТА КРАЇНИ

**ЗАМОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ
РАЗОМ З УКРПОШТА**

• В середньому дельфіни плавають під водою без повітря від 7 до 15 хвилин. Але більші види можуть затримувати подих і до 1 години.

• У дельфінів немає нюху. Також раніше стверджували, що в них немає смаку. Але дослідження показали, що дельфіни можуть віддавати перевагу деяким видам риби під час харчування, що свідчить про певну здатність відчувати смак.

• Дельфіни – дуже розумні істоти. Доведено, що вони можуть навчатися, вчитися, сумувати, співпрацювати та планувати.

• Дельфіни спілкуються між собою за допомогою мови звуків та мови тіла. Мова звуків включає в себе звукові сигнали, такі

як клацання чи видавання різних інших звуків. Невербальне спілкування у дельфінів відбувається за допомогою дотиків та поз (наприклад помаху хвостом чи головою, позування у воді).

• Дельфіни еволюціонували від наземних ссавців, ноги яких були розташовані під тілом. Як наслідок, хвіст дельфіна під час плавання рухається вгору і вниз, тоді як хвіст у риби рухається з боку в бік.

• Дельфіни народжують потомство раз на 1-6 років. Новонароджене потомство вони вигодовують молоком, як і усі ссавці.

• Дельфіни – теплокровні істоти. Вони мають підшкірний шар жиру, який їх зігріває.
Джерело: tse-tsikavo.com.ua

7 травня 2025 р.
№ 11 (292)

Газета є членом
Всесвітньої газетної
Асоціації

Ідентифікатор медіа R30-02941.

Видавець – ПП "Медіа Ресурс";
адреса: 10014, м. Житомир,
вул. Рильського, 9, каб. 407

Адреса редакції: м. Житомир,
вул. Рильського, 9, 4й пов., каб. 407

Тел.: (0412) 418-189

Директор:
Олександр Васильковський,
тел.: 0 (67) 510-50-75
alex.vasylkovskiy@gmail.com

Головний редактор:
Ольга Сидельська,
тел.: 0 (97) 470-60-17

Рекламний відділ:
Людмила Павлюк
тел.: 0 (67) 412-89-81

Редакція не несе
відповідальності за зміст
реklamних матеріалів.
Редакція може не
поділяти думку авторів
матеріалів. Передрук
матеріалів видання
повинен бути узгодже-
ний з редакцією.

Віддруковано
в друкарні «ВІД І ДО»,
м. Чернівці, вул. Заводська, 37-В.
Тел.: (050) 3763347.

Зам. наклад: 5000 прим.
Замовлення №
Частина тиражу
розповсюджується
безкоштовно.

9 786177 234110